

Ελληνικά με την παρέα μου

© Πανεπιστήμιο Κρήτης
Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.
Εργαστήριο Διαπολιτισμικών
και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)

Πανεπιστημιούπολη
74 100 Ρέθυμνο
Τηλέφωνο: 0831-77605, 77635
Fax: 0831-77636
e-mail: ediamme@edc.uoc.gr

Το έργο χρηματοδοτείται από εθνικούς
πόρους και την Ευρωπαϊκή Ένωση στα
πλαίσια του Β΄ ΚΠΣ 1994-1999 (ΕΠΕΑΕΚ)

Ελληνικά με την παρέα μου

(Πειραματική έκδοση)

Ε.ΔΙΑ.Μ.Μ.Ε., Ρέθυμνο 1999

πρόλογος

Το βιβλίο “Ελληνικά με την παρέα μου” αποτελεί μέρος του διδακτικού υλικού που παράγεται στο πλαίσιο του έργου “Παιδεία Ομογενών” και στοχεύει στη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και ως Ξένης Γλώσσας στο εξωτερικό. Το έργο “Παιδεία Ομογενών” χρηματοδοτείται από το ελληνικό υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και από πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εντάσσεται στο πλαίσιο του “Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης” (ΕΠΕΑΕΚ). Το συνολικό έργο “Παιδεία Ομογενών” στοχεύει στη διατήρηση, στην καλλιέργεια και στην προώθηση της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού, τόσο σε μαθητές ελληνικής καταγωγής που ζουν στο εξωτερικό και φοιτούν σε σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όσο και σε αλλόφωνους μαθητές που θέλουν να μάθουν την ελληνική γλώσσα και να έρθουν σε επαφή με τον ελληνικό πολιτισμό.

Το έργο “Παιδεία Ομογενών” επιμερίζεται σε τρεις Δράσεις οι οποίες στοχεύουν: α) στην εκπόνηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και την παραγωγή διδακτικού υλικού β) στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και την οργάνωση “προγραμμάτων φιλοξενίας”, που σκοπό έχουν να φέρουν μαθητές των ελληνικών από το εξωτερικό σε επαφή με την ελληνική γλώσσα και πολιτισμό, και γ) στη δημιουργία βάσεων δεδομένων και δικτύων επικοινωνίας μέσω του Διαδικτύου.

Όπως υποδεικνύουν τα εμπειρικά δεδομένα και αρκετές μελέτες γύρω από το θέμα, όλο και περισσότεροι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης παρακολουθούν το μάθημα της Νεοελληνικής, είτε ως μάθημα επιλογής για την εισαγωγή τους στο πανεπιστήμιο, είτε για λόγους που συνδέονται άμεσα με τη συγκρότηση και διαμόρφωση της πολιτισμικής τους ταυτότητας. Στην παραπάνω κατηγορία εντάσσονται και εκείνοι οι μαθητές, ελληνικής ή μη καταγωγής, που αρχίζουν τα ελληνικά έχοντας ελάχιστη γνώση της ελληνικής γλώσσας.

Το βιβλίο “Ελληνικά με την παρέα μου” έρχεται να καλύψει τις ανάγκες αυτών των μαθητών, παρέχοντας με ταχύρρυθμο τρόπο βασικές δομές της νεοελληνικής γλώσσας, ώστε αυτοί να συστηματοποιήσουν καταρχάς και να διευρύνουν στη συνέχεια τις γλωσσικές και επικοινωνιακές τους δεξιότητες.

Ρέθυμνο, Ιανουάριος 1999

Καθηγητής Μιχάλης Δαμανάκης
Επιστημονικός υπεύθυνος του έργου

εισαγωγή

Το διδακτικό εγχειρίδιο “Ελληνικά με την παρέα μου” αποτελεί ένα ταχύρρυθμο πρόγραμμα εκμάθησης βασικών στοιχείων της Νέας Ελληνικής. Απευθύνεται σε “ψευδοαρχάριους μαθητές 12 χρονών και άνω, ελληνικής ή μη καταγωγής, ανεξαρτήτως μητρικής γλώσσας. Με τον όρο “ψευδοαρχάριοι” (false beginners) χαρακτηρίζουμε τους μαθητές εκείνους που έχουν κάποιες ελάχιστες γνώσεις ελληνικών, όσον αφορά στην κατανόηση και στην παραγωγή προφορικού λόγου, αλλά όχι και γραπτού. Από αυτούς τους μαθητές, άλλοι μπορεί να έχουν επιλέξει τα ελληνικά ως ξένη γλώσσα, άλλοι να έρχονται στην τάξη μόνο με κάποια ακούσματα ελληνικών, και μερικοί να επανέρχονται μετά από καιρό σε τάξεις διδασκαλίας των ελληνικών. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η γνώση τους αυτή είναι αποσπασματική, ελλιπής ή ανεπαρκής.

Έχοντας υπόψη το δεδομένο ότι στις τάξεις εκμάθησης ελληνικών συνυπάρχουν κατά κανόνα όλες οι κατηγορίες έφηβων μαθητών που προαναφέραμε (μεικτές τάξεις), σχεδιάσαμε το βιβλίο έτσι ώστε να είναι θεματικά ελκυστικό σε εφήβους, να παρουσιάζει με συστηματικό τρόπο τη δομή της νέας ελληνικής και να εξοικειώνει το μαθητή με βασικές επικοινωνιακές περιστάσεις που είναι συμβατές με την ηλικία του. Οι τελευταίες επιλέχθηκαν με βάση τα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις των παιδιών αυτής της ηλικίας (μουσική, αθλητισμός, πάρτι κ.τ.λ.), δίνουν την ευκαιρία να χρησιμοποιηθεί καθημερινό λεξιλόγιο και συνδυάζονται με χαρακτηριστικά γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα.

Το βιβλίο αποτελείται από ένα εισαγωγικό μέρος αλφαριθμητισμού και δεκαπέντε ενότητες. Συνοδεύεται από επαναληπτικές ασκήσεις, καθώς και οδηγίες για τον εκπαιδευτικό. Οι ενότητες δομούνται γύρω από ένα θεματικό άξονα, καθώς παρουσιάζουν περιστατικά από την καθημερινή ζωής μιας παρέας εφήβων στην Ελλάδα. Βασικοί ήρωες είναι ο Αλέξανδρος και η Ελένη, δύο αδέρφια ελληνικής καταγωγής από το εξωτερικό, που φιλοξενούνται από τους συγγενείς τους στην Ελλάδα για το καλοκαίρι. Κάθε ενότητα, με αφορμή το κύριο κείμενό της -κατά κανόνα διαλογικής μορφής-, αρθρώνεται σε διακριτές υποενότητες, που τελικό στόχο έχουν να παρουσιάσουν επικοινωνιακές στρατηγικές και να συστηματοποιήσουν τα κύρια μορφολογικά παραδείγματα και τις βασικές συντακτικές δομές της ελληνικής (βλ. Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό).

Για αυτό το λόγο δόθηκε έμφαση στον προφορικό λόγο, όπως αυτός εκφράζεται μέσα από καθημερινούς διαλόγους, με παράλληλη παράθεση διαφόρων δειγμάτων γραπτού λόγου (αφήγηση, γράμμα, διαφήμιση, σημειώσεις, παροιμίες κ.α.).

Η επιλογή και η διάταξη των γραμματικοσυντακτικών στοιχείων απορρέει από την ίδια τη φύση της γλώσσας, από το πόσο συχνά και απαραίτητα είναι στην επικοινωνία και από τη διαπιστωμένη ανάγκη να αποκτήσουν οι μαθητές γνώση του γλωσσικού συστήματος που θα τους επιτρέψει να παραγάγουν το δικό τους λόγο και να χρησιμοποιήσουν αποτελεσματικά τη γλώσσα σε πραγματικές συνθήκες.

Τίτλος ενότητας

Αρχίζω!

1. Πώς το λέμε στα ελληνικά;
 2. Η ξαδέρφη του από τον Καναδά...
 3. Από πού είσαι, Ελένη;
 4. Ένα δώρο για τον θείο
 5. Και φτηνό είναι, και μοντέρνο!
- Επαναληπτικές ασκήσεις (Αρχίζω! - 5)*
6. Πόσο κάνουν όλα μαζί;
 7. Πάμε μια βόλτα στην πλατεία;

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ / ΓΡΑΠΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

Βασικά στοιχεία προφοράς / ακρόασης, γραφής / ανάγνωσης

1.
 - έναρξη επικοινωνίας σε φιλικό περιβάλλον
 - ρωτάω το όνομα κάποιου
 - ρωτάω κάποιον τι κάνει
 - χαιρετώ επίσημα / φιλικά
2.
 - λέω τι κάνω τώρα / συνήθως
 - ρωτάω κάποιον με ποιον μένει
 - γράμμα
 - μιλάω για την οικογένειά μου (σχέσεις συγγένειας)
3.
 - συστήνω / συστήνομαι
 - λέω από πού είμαι και πού μένω
 - τοποθετώ γεγονότα στο χρόνο
 - γράφω μια πρόσκληση
 - φτιάχνω ένα πρόγραμμα
4.
 - έναρξη επικοινωνίας σε μη οικείο περιβάλλον (καταστήματα)
 - ρωτάω (ποιος, ποιον, από ποιον, τι, πού, πώς, πότε)
 - λεξιλόγιο: επαγγέλματα
5.
 - περιγράφω αντικείμενα
 - λογοτεχνικό κείμενο (διασκευή)
 - λεξιλόγιο: χρώματα
6.
 - ζητάω κάτι
 - ρωτάω πόσο κάνει κάτι
 - λεξιλόγιο: προϊόντα - καταστήματα
7.
 - προτείνω δραστηριότητες / δέχομαι, αρνούμαι την πρόσκληση
 - εντάσσω τον εαυτό μου στον χώρο /

Βασικά στοιχεία προφοράς / ακρόασης, γραφής / ανάγνωσης

1.

- ρήματα: *είμαι* (ενεστώτας)
- άρνηση (*όχι, δεν*)
- ερωτηματικά τρόπου (*τι, πώς*)

2.

- ρήματα: ενεστώτας (ενεργητική φωνή, α΄ συζυγία, οριστική)
- το οριστικό άρθρο
- κτητικές αντωνυμίες

3.

- προθέσεις (*από, σε, με*) + αιτιατική
- αριθμητικά

4.

- ουσιαστικά: αρσενικά, θηλυκά, ουδέτερα (ονομαστική / αιτιατική, ενικός αριθμός)
- ονομαστική / υποκείμενο
- αιτιατική / αντικείμενο
- φυσικό / γραμματικό γένος
- το αόριστο άρθρο

5.

- επίθετα: αρσενικά, θηλυκά, ουδέτερα (ονομαστική / αιτιατική, ενικός αριθμός)
- συμφωνία επιθέτου - ουσιαστικού
- δομές κατηγορουμένου
- ρήματα: ενεστώτας (ενεργητική φωνή, β΄ συζυγία, οριστική)

6.

- ουσιαστικά: αρσενικά, θηλυκά, ουδέτερα (ονομαστική / αιτιατική, πληθυντικός αριθμός)
- αριθμητικά

7.

- ρήματα: πάω, κλαίω, φταίω, τρώω (ενεστώτας, οριστική)
- ρήματα: ενεστώτας (μέση φωνή, α΄ συζυγία, οριστική)
- η διαφορά ενεργητικής / μέσης φωνής

Περιεχόμενα

Αρχίζω! σελ. 15

Ενότητα 1. σελ. 25

Ενότητα 2. σελ. 35

Ενότητα 3. σελ. 45

Ενότητα 4. σελ. 53

Ενότητα 5. σελ. 65

Επαν. ασκήσεις σελ. 74

Ενότητα 6. σελ. 81

Ενότητα 7. σελ. 91

8. Σχολικά σακίδια
για καλοκαιρινές διακοπές

9. Και αυτοί μας θυμούνται...

10. Μου αρέσει πολύ
η μελιτζανοσαλάτα...

- Επαναληπτικές ασκήσεις (6 - 10)

11. Έχασα τα κλειδιά μου!

12. Θα πάμε στην πλατεία.
Έρχεσαι;

13. Λέω να πάω στο
κολυμβητήριο

14. Άνοιξε γρήγορα την
τηλεόραση!

15. Ωραίο πάρτι, ε;

-Επαναληπτικές ασκήσεις (11 - 15)

τοποθετώ αντικείμενα στο χώρο

8.
-περιγράφω πρόσωπα και πράγματα
-ταυτίζω αντικείμενα και πρόσωπα μέσα από
την περιγραφή

-μιλάω για το σώμα και το πρόσωπο

9.
-ανακαλώ πρόσωπα (θυμάμαι)
-εκφράζω συναισθήματα (φοβάμαι, λυπάμαι)
-μιλάω για το σχολείο

10.
-παραγγέλνω και μιλάω για φαγητό
-εκφράζω προτίμηση
-νέος τύπος κειμένου: συνταγή
- παροιμίες

11.
-μιλάω για το παρελθόν / αφηγούμαι
προσωπικές εμπειρίες

12.
-τηλεφωνική συνομιλία
-κάνω σχέδια για το μέλλον
-δίνω ευχές
-ευχετήρια κάρτα

13.
-προτείνω (δέχομαι, αρνούμαι μια πρόταση),
εκφράζω προτίμηση
-καθημερινές ασχολίες / αθλητισμός

14.
-δίνω εντολές (με άμεσο ή έμμεσο τρόπο)
-προσφωνώ κάποιον
-διαφήμιση

15.
-αναγνωρίζω και εκφράζω διαθέσεις μέσω του
επιτονισμού (ερώτηση / απόφαση)
-συμφωνώ / διαφωνώ

-η δομή επίρρημα + πρόθεση + ουσιαστικό για δήλωση σχέσεων στο χώρο

8.

-επίθετα (ονομαστική / αιτιατική, πληθυντικός αριθμός)

9.

-ρήματα: θυμάμαι, κοιμάμαι, λυπάμαι, φοβάμαι (ενεστώτας, οριστική)

-προσωπικές αντωνυμίες (ονομαστική / υποκείμενο και αιτιατική / άμεσο αντικείμενο)

10.

-η δομή μου αρέσει... / μου αρέσουν...

-ουσιαστικά / επίθετα (γενική, ενικός και πληθυντικός αριθμός)

11.

-ρήματα: αόριστος (ενεργητική φωνή, α΄ και β΄ συζυγία)

12.

-ρήματα: μέλλοντας (ενεργητική φωνή, α΄ και β΄ συζυγία)

13.

-προτασικά συμπληρώματα με να

-αντωνυμίες - επιρρήματα σε αρνητικές / ερωτηματικές προτάσεις

14.

-ρήματα: προστακτική (ενεργητική φωνή) / άρνηση στην προστακτική / προσωπικές αντωνυμίες με προστακτική

-ουσιαστικά: κλητική

15.

-διάταξη κύριων όρων στα νέα ελληνικά

-ομαδοποίηση όρων στην πρόταση (Ονομαστική Φράση, Ρηματική Φράση, Προθετική φράση)

-συνδυαστικότητα των συντακτικών κατηγοριών

Ενότητα 8. σελ. 101

Ενότητα 9. σελ. 107

Ενότητα 10. σελ. 117

Επαν. ασκήσεις σελ. 126

Ενότητα 11. σελ. 133

Ενότητα 12. σελ. 143

Ενότητα 13. σελ. 153

Ενότητα 14. σελ. 163

Ενότητα 15. σελ. 175

Επαν. ασκήσεις σελ. 182